

SZAKIRODALOM.

Bellai József: *A Temesvár szab. kir. városi nyilvános könyvtár szakcímjegyzéke.* Temesvár, 1904. Csendes J. 8-r. I. kötet. VIII, 484 l., II. kötet IV, 431 l. Ára ?

Két hatalmas, szép nyomású kötetben adta át a nyilvános használatnak Temesvár szab. kir. város közönsége példás áldozatkészséggel létesített közkönyvtára anyagát. A városi hatóság egyrészt Temesvár művelt társadalmának régóta érzett hiányát pótolta e nagyfontosságú intézmény létesítésével, másrészt kiváló honfiumi köteleességet teljesített, midőn *Telbisz* Károly polgármester kezdeményezésére már 1895-ben elhatározta, »hogy a nemzeti-ségek lakta Délmagyarország ezen központjában a közművelődés ápolásának szentelt csarnok: a lakosság minden rétege által megközelíthető nagy közkönyvtár felállíttassék«.

Az új gyűjtemény magvát a városi tanácsnak mintegy húsz év óta gyűjtött 11,000 kötetre tehető saját könyvtára képezte; ehhez járultak a »Délmagyarországi Történeti és Régészeti Társulat« 4500, a »Délmagyarországi Természettudományi Társulat« 5300, a »Temesvári Jogászegylet« 1600, Temesvármegye 900, s a »Délvidéki Kárpát-Egyesület« 400 kötetes, nagyrészt tudományos jellegű könyvgyűjteményei, melyek jobbára örök letétemény gyanánt nyertek elhelyezést. Azonkívül több magánegyén is növelte kisebb-nagyobb adománynyal az ekként fölszaporodott anyagot, mely a dr. *Baróti* Lajos és dr. *Berkeszi* István tanároktól megvásárolt gyűjteményekkel együtt, mintegy 28,000 kötetre tehető.

Itt jegyezzük meg, hogy a könyvtár továbbfejlesztésének fő iránya, a mai általános tudományos jelleg épségben tartásával, »főleg az, hogy a Temesvár városára és az egész Délmagyarországra vonatkozó teljes irodalmat összegyűjtse«. E czél megvalósítását nagyban elősegíti a jövőre nézve az igazságügyi kormány amaz intézkedése, melylyel a temesvári kir. ügyészséghez beszolgáltatandó sajtótermékeket a város könyvtárának gyarapítására rendelte fordítani.

A már is jelentékeny könyvvállomány rendezése lehetőleg az összes modern követelmények figyelembe vételével történt s *Bellai*

József könyvtári felügyelőnek, valamint öt segédmunkásának másfél esztendejét vette igénybe.

A könyvanyag embermagasságú állványokon nyert elhelyezést, a mind általánosabbá váló raktárrendszer elvei alapján. A könyvek a polczokon a főszaok s ivnagság szerint elkülönítve, az érkezés sorrendjében állanak s folytatólagos számokkal jelezvük.

A főszaok a következők: I. Könyvtártan. II. Encyklopaediák. III. Hittudomány. IV. Bölcsészet. V. Közművelődés és oktatásügy. VI. Nyelvtudomány. VII. Szépirodalom. VIII. Művészetek. IX. Történelem. X. Jogtudomány XI. Közigazgatás. XII. Ipar, kereskedelem, földművelés, nemzetgazdaságtan. XIII. Statisztika. XIV. Természetudomány. XV. Földrajz, néprajz. XVI. Mennyiségtan, műszaki művek. XVII. Orvostudomány. XVIII. Vegyesek. XIX. Hirlapok. XX. Térképek, rézmetszetek stb. E főszaok ismét áttekinthetőség szempontjából több alszakra oszlanak, de csak ott, a hol a jelenlegi állomány terjedelme ezt megkívánta, s bármikor a szükségletnek megfelelően szaporíthatók, mivel sem a könyvek felállításánál, sem könyvtári megjelölésénél figyelembe nem vétettek.

A jelen nyomtatott kataloguson kívül, mely első sorban az olvasóközönség igényeit van hivatva kielégíteni; a könyvtárnak háromféle czimtar áll rendelkezésére: a betürendes czédula-katalogus, a 32 foliókötetből álló szakczimtar, mely szintén szoros betürendben közli a könyvek rövid czimeit s a helyi czimtar, mely az elhelyezés sorrendjében foglalja magában a feldolgozott anyagot. *Bellai* előszavában bizonyos büszkeséggel hangsúlyozza, hogy mindezek a belső használatra szánt katalogusok is nyomtatottak. »Ezen új rendszer — úgymond — Németország nagyobb könyvtárainál is csak a legújabb időben kezd elterjedni. Lényege abban áll, hogy a mű czimét tartalmazó, vékony enyvezett papírra nyomtatott czimke a czimtar megfelelő helyére beragasztatik. A jelen czimtarban levő, bő utasításokat tartalmazó czimkek csak a czédula- és szak- czimtarba vétettek fel, míg a helyi czimtarból és a növekedési naplóból ki vannak selejtezve.«

Ez idézetből kitűnik, hogy a czédula-katalogusnál a könyvczimek bibliografiai teljessége tekintetében sok a kívánni való, mert kétséget nem szenved: a felragasztáshoz a jelen nyomtatott katalogus egyoldalas levonatait használták fel a könyvtár rendezői. Jelen katalogus pedig, bár az olvasó közönség igényeit teljesen kielégítheti, a czédula-katalogussal szemben támasztható jogos követelményeknek koránt sem felel meg teljesen. Legfőbb fogyatékosága, hogy a könyvek azonossága az itt közölt czimekből a legtöbb esetben meg nem állapítható. Így a kiadó cég, vagy könyvnyomtató neve sehol sincs kitéve, sőt az sincs jelezve, vajjon az illető mű valamely gyűjteményes vállalat keretébe tartozik-e vagy sem. Az Olesó Könyvtár, Universalbibliothek stb. cz. hatalmas

vállalatoknak még csak a nevével sem találkozunk az egész könyvjegyzékben, noha a könyvcímek alapján úgy sejtjük, hogy a könyvtár anyagának igen tekintélyes részét az ilyen olcsó gyűjteményes vállalatok teszik.

Pedig az utalásokkal ugyan nem fukarkodik a szerző. Ha fordításról van szó, úgy az illető munkákat a fordító neve alatt is föltaláljuk; életrajzoknál a biográfia személyére is történik hivatkozás, sőt pl. az ily műveket mint: *Beöthy Zsolt*, A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése, *Magyar* irodalomtörténet (Beöthy Zs.) alatt is megtaláljuk, a mi a tárgyi katalogust pótolja némileg.¹

A névtelen munkák a cím kezdő szava alatt vannak felvéve elég következetesen, bár megesik, hogy pl. egy latin-német szótár *Autore* Anonymo alatt szerepel.

A használhatóság szempontjából súlyosabb természetű a katalogusnak az a fogyatkozása, hogy általános betűrendes névés tárgymutatóval nem bír, a mi az olvasó tájékozódását egyes konkrét esetekben igen megnehezíti. E hiányon azonban könnyen lehet majd segíteni a könyvtár újabb gyarapodásáról kiadandó pótkötet megjelenése alkalmával.

Dr. Gulyás Pál.

Passerini G. L. e Mazzi G.: *Un decennio di bibliografia Dantesca 1891—1900.* Milano, 1905. Ulrico Hoepli. 8-r. Czimkép, VII, 668, 2 l. Ára 12 lira.

E vaskos kötet szerzői fáradhatatlan buzgalommal szedtek össze minden bibliografiai adatot, mely az 1891-től 1900-ig terjedő időközből Dantéra vonatkozik. Dolgozatuk ékes tanubizonyossága azon öröndetes jelenségnek, hogy a középkori vallásos ihlet e legnagyobb énekese az összes művelt nemzetek között mily sokoldalú, soha nem lankadó érdeklődés tárgya a mai túlon túl materialisztikus világfelfogás korában. Közel ötfélezer (pontosan 4392) könyvészeti adat került ki a feldolgozott évtized *Dante*-irodalmából, melyből csupán 226 esik a költő összes és egyes műveinek kiadására eredetiben és fordításokban, teljes szöveggel vagy válogatott szemelvényekben, míg az óriási többség magával az író személyével, korával, gigászi művének magyarozatával, jellemzésével foglalkozik. A kiadások legnagyobb hányadát természetesen a *Divina Commedia* szolgáltatja úgy eredetiben, mint fordításban. Összesen 141 tételszám vonatkozik *Dante* főművére, melyek közül ötvenegy az eredeti olasz nyelvű, hat olasz tájnyelvi fordításra esik, míg idegennyelvű fordítást,

¹ De nem mindig. Így a mikor pl. *Petz Lajos*: A győri kolera-járvány 1886-ban cz. műve a szerző nevének kívül *Győri* alatt is szerepel, de *kolera* alatt már nem, holott tárgy szerint inkább ez volna a megfelelő péczeszó.